

Становище

от доц. д.н. Морис Фадел

Нов български университет

Хабилитационният труд на д-р Галина Аврамова, кандидат по конкурс за доцент по професионално направление 2.1 Филология (Северноамериканска литература - английски език), озаглавен „Образи на войната: канадски и американски романи за Втората световна война“, публикуван като книга през 2023 г., е свързан с една тема, която за съжаление стана актуална: войната.

Силна страна на монографичното изследване е, че то успява да „събере“ литературата и света вместо да бърза да ги раздели; не да „разобщи“ „художествената литература“ и действителността, както ни учи традиционният литературен анализ, а да ги види като взаимодействащи в осмислянето на трагичния феномен на войната. Говорейки за литературни произведения, д-р Аврамова обсъжда и реални човешки ситуации. Тази обвързаност между литературата и света се предполага от темата за войната, където мотивацията на хората да участват в „касапницата“ е често продиктувана от „художествени“ примери за саможертва и безстрашие пред смъртта.

Монографичното изследване се спира на пет романа от американската и канадската литература, посветени на Втората световна война: „Голите и мъртвите“ на Норман Мейлър, „Параграф 22“ на Джоузеф Хелър, „Кланица 5“ на Кърт Вонегът, „Отбой в полунощ“ на Уилям Уортън и „Английският пациент“ на Майкъл Ондатджи. Като положителна черта на

изследването оценявам неговия „сравнителен подход“: романите не са разглеждани поотделно, в различни части, а са съпоставяни в продължение на целия текст.

Обширният „Увод“ успява добре да формулира целите на изследването. Бих изтъкнал като негово качество това, че той от една страна разглежда войната като древен проблем (неслучайно разговорът за нея започва с „Илиада“), но, от друга страна, има ясното чувство за нейната историческа променливост. Войната през XX в. и днес не е идентична с тази по времето на Омировите персонажи. Г. Аврамова точно изтъква разликите. Днешната война е подчинена на техниката. Тя представя тоталното господство на техниката над човека. Това господство става все по-агресивно в хода на бойните действия и на милитаризацията на икономиките на воюващите страни. То е резултат от една типична за съвременната техника черта, на която изследването обръща внимание: скоростта. Войната печели този, който успява да постигне надмощие в динамиката на воденето на конфликта.

По-нататък монографичното изследване се спира на отделни аспекти на сложния феномен на модерната война и нейното въздействие върху човека: войната и човешката телесност, войната и себепознанието, войната и моралът, войната и идентичността, лудостта, любовта. Навсякъде в текста откриваме внимателния съпоставителен анализ между петте произведения. Авторката така е построила изследването, че те дори, когато влизат в контраст, се допълват. Това е резултат както на нейното умение да анализира литературните текстове, така и може би на самото явление на войната, което е „плътно“ и цялостно, променящо напълно човешкото съществуване.

Много интересен лично за мен момент в изследването за мен е коментарът на авторката върху отношението между войната и алтернативата на мирния живот. Разсъжденията в текста ни карат да стигнем до заключението, че в модерния свят мирния живот е по-скоро

фалшива алтернатива. Това, което предлага той, е не спокойствие и осъществяване на стремежите ни, а друг вид насилие, друг вид отчаяние и срещи с несправедливостта. Затова често съвременните войници предпочитат не да се „завръщат“ в мирния живот, а да търсят други възможности, други войни, където да прилагат бойните си умения.

Убедено препоръчвам на уважаемото научно жури да предложи д-р Галина Аврамова за „доцент“ по професионално направление 2.1 Филология (Северноамериканска литература - английски език).

13. 03. 2024 г.

С уважение:

М. Фадел